Pensioenen, hypotheken en beleggingen – ze zijn hard geraakt door de kredietcrisis. De zaterdag voor Pinksteren organiseerden FiscAlert en SNS Fundcoach er een congres over. 'Veel beurswijsheden hebben aan kracht verloren.'

Carel Grol

ILLUSTRATIE: CAROLYN RIDSDALE

Hou de regie vooral in eigen hand

Haar wekker ging om vijf uur, en toen ze om kwart over zes in de trein zat, kon ze de zon zien opkomen. Mariëlle Noordam uit Vlissingen heeft vier uur gereisd om vanuit Zeeland in het Hilton-resort in Soestduinen te komen. 'Ik moest vier keer overstappen en tussen Roosendaal en Breda werd er gewerkt aan het spoor. Dus reed daar een snelbus.' Ze had zelfs het nulzesnummer van 'een dame van SNS' achterhaald. 'Want volgens de internetreisplanner was het nog 54 minuten lopen vanaf het station. Gelukkig stond er een taxibusje.'

Maar de reis is het absoluut waard, zegt Noordam in de pauze tussen het ochtend- en middagprogramma. 'Ik studeer fiscale economie en ik heb bij een bank gewerkt. Ik heb hier gewoon een grote interesse in.' Het congres heeft als naam 'Blijf de kredietcrisis de baas'. 'Het is een beetje zoals ik verwacht had', zegt Noordam. 'Soms mis ik wat voorbeelden. Maar je hoort toch altijd weer wat nieuws, en het is goed voor je netwerk.'

'FORTIS IS EEN KANSLOZE BELEGGING. MET EEN RENDEMENT VAN 10% DUURT HET 32 JAAR OM HET VERLIES GOED TE MAKEN'

Daarmee lijkt de Zeeuwse de algemene stemming te verwoorden. Zo'n honderdtwintig mensen — veelal vijftigers, overwegend mannen — luisteren op de zonovergoten zaterdag in een ruime zaal naar drie sprekers, die ieder een uur uitweiden over hun specialisme. Terwijl buiten de golfers in korte broek traag rondwandelen over de lommerrijke golfbaan, zitten binnen mannen in jasjes aandachtig te luisteren naar uiteen-

pagina 23, 06-06-2009 © Het Financieele Dagblad Bijlage

zettingen over de invloed van rentedalingen op huizenprijzen of indexeringen van pensioenfondsen.

Pensioenen en oudedagsvoorzieningen zijn het eerste onderwerp. Voorzitter Kapé Breukelaar van de Vereniging Onafhankelijk Financieel Planners spreekt de zaal toe. 'Wie van u weet hoe zijn pensioenfonds eruitziet?' Twee mensen steken hun hand op. 'Wie van u weet hoe zijn pensioenfonds belegt?' Weer twee handen.

Hij toont het pensioenfonds van Shell. De oliemaatschappij heeft geld geleend om te gaan beleggen in hedgefondsen. Eind 2007 was slechts 50% van de verplichtingen afgedekt met obligaties. 'Ze hadden een vermogen van € 19 mrd en voor € 11 mrd verplichtingen. Waarom zijn ze niet voor die € 11 mrd in obligaties gestapt?' aldus Breukelaar. De dekkingsgraad is gedaald van 180% eind 2007 naar 85% in november 2008. 'Daar schrik je van.'

Zelf kun je heel veel doen, houdt Breukelaar de aanwezigen voor. 'Het is belangrijk te weten waar je staat. Met actiepunten kan iedereen zijn financiën crisisbestendig maken.' Zo zijn mensen met een beleggingspensioen het hardst geraakt door de crisis. 'Ik adviseer iedereen om de laatste vijftien jaar enorm hard het risico te gaan afbouwen. Dus wanneer iemand op zijn 65ste kan stoppen met werken, is het raadzaam om vanaf zijn 50ste vanuit aandelen naar obligaties te verschuiven.' In de zaal wordt meegeschreven.

Rentestandrisico

Fiscalist Marcel Piket is de tweede spreker. Onder de titel 'Hoe houdt u de kredietcrisis buiten de deur' behandelt hij het huis en de hypotheek. 'Wie heeft er hier een koophuis?', richt hij zich tot de zaal. Vrijwel iedereen steekt zijn hand op. 'Wie heeft er overwaarde?' Wederom een zee van handen. 'Als die overwaarde wat daalt, is dat geen probleem', zo stelt Piket de aanwezigen gerust.

Eén aanwezige blijkt zijn huis al driekwart jaar te koop te hebben staan. 'Zit je nog in je oude woning?'

'Ja.'

'Verstandig', zegt Piket. 'Dat is fiscaal ook aantrekkelijker. Zorg dat uw huis wel verkoopklaar is en zet desnoods ook de nieuwe woning weer te koop.'

Zo is zijn betoog gelardeerd met voorbeelden en wijsheden. 'Doe de woekerpolischeck en spreid de renterisico's. Dan heb je nooit te veel lasten.'

Een van zijn tips betreft de zogeheten rentestandrisico. Ook hier is spreiding het toverwoord. 'Denk aan vier leningdelen. Een kwart variabel, een kwart voor vijf jaar vast, een kwart voor tien jaar vast en een kwart voor vijftien jaar vast', doceert Piket. 'En als je vol zit met producten bij één aanbieder, dan kom je daarvan niet meer los. En krijg je dus niet de beste voorwaarden.'

Dood of de gladiolen

'Ik heb geen nieuwe dingen gehoord maar ik word wel even op scherp gezet', zegt Elly Drion uit Gouda tijdens de lunch, die voor haar bestaat uit twee broodjes en een glas jus d'orange. 'Op 3 maart ben ik begonnen met een eigen bedrijf. Ik geef financieel advies. Ik ben hier dus ook om even te horen of er nog iets ontbreekt aan mijn kennis. Het verhaal over de pensioenen van Shell vond ik wel verbazingwekkend.'

Aan directeur Jeroen Vetter van SNS Fundcoach om na de lunch wel nieuwe dingen te zeggen. Hij is de laatste spreker. 'Laat ik vooropstellen dat ik spreek op persoonlijke titel', zegt Vetter. 'Ik zit al twintig jaar in de financiële wereld, maar in de voorbije twaalf maanden heb ik meer geleerd dan in de negentien jaar daarvoor.'

'IEDEREEN KAN ZIJN FINANCIËN CRISISBESTENDIG MAKEN'

Hij geeft een lijstje met beleggingen die het beste gemeden kunnen worden. 'Illiquide beleggingen met een lange looptijd en alles wat niet onder toezicht valt van de AFM', zegt Vetter ondubbelzinnig. Hij waarschuwt ook voor sectoren. 'Duurzaam, dat is riskant. Dat de wereld duurzamer moet worden, dat staat buiten kijf. Maar dat betekent niet dat het een goede belegging is.' Volgens hem is duurzaam de nieuwe zeepbel voor het komende decennium. 'Bedrijven worden veel waard tot iemand zich opeens afvraagt: waarom eigenlijk? Dan zakt de hele sector in elkaar', aldus Vetter.

Hij gaat verder met de huidige beleggingen. 'Het is geen natuurlijke exercitie, maar probeer je emotie uit te schakelen', zegt Vetter. 'Fortis is van een kansrijke naar een kansloze belegging gegaan. Met een jaarlijks rendement van 10% duurt het 32 jaar om het verlies goed te maken. Dan kun je beter afscheid nemen. En dat kun je het beste doen als een koers 15% tot 20% daalt. Anders wordt het lastig te compenseren.'

Een veel gemaakte fout is het ontbreken van een strategie, zegt de directeur van Fundcoach. 'Eigenlijk moet je beleggen saai maken. Waar wil ik heen, wat zijn mijn doelen? Dat zijn de vragen die de belegger zich moet stellen. Wij zien dat veel mensen denken op de lange termijn, maar handelen op de korte termijn.'

Zo heeft Vetter nog een aantal waarschuwingen. 'Steeds meer mensen gaan zelf beleggen en denken dat er nog wel iemand over hun schouder meekijkt. Dat is niet zo. Het gros van die zelfstandige beleggers is ontevreden over de dienstverlening. Maar die zijn wel helemaal op zichzelf aangewezen', aldus de directeur. 'Ik zou in ieder geval aanraden om de stoplossmethode te gebruiken.'

Vermijd verder de 'dood-of-de-gladiolenstrategie',

ILLUSTRATIE: CAROLYN RIDSDALE

zegt Vetter. 'En wees voorzichtig met de "het komt allemaal wel weer goed"-mentaliteit.' Wel heeft hij nog één tip voor beleggers om zich tegen verdere ellende te wapenen. 'Houd vast aan uw beleggingsstrategie en slaap zondagochtend lekker uit...'

Vraag uit de zaal. 'Er werd altijd gezegd dat je stil moet zitten in een neergaande markt. Geldt dat nu ook?'

Vetter vindt het een 'goede vraag'. 'In de voorbije maanden zijn veel beurswijsheden tegen het licht gehouden, en vele vielen er af. In ieder geval hebben ze wel aan kracht verloren.'

Vetter, Piket en Breukelaar sluiten af met het beantwoorden van tien vooraf gestelde vragen. Daarnaast volgt nog een dertigtal tips. Zo is de enige echt veilige belegging een AAA-staatslening, al staat er direct achter dat IJsland dat lange tijd ook was. Houd rekening met het opschuiven van de AOW-leeftijd naar 67 jaar, en zet eventueel extra geld opzij. 'Als een beleggingsadviseur zegt dat een complex product eigenlijk heel bijzonder is, wees dan extra op uw hoede', zo luidt tip 16. En tip 15: beleg alleen in zaken die u zelf ook begrijpt.

Winkelnering

Jacques Clemens uit Roosendaal is een belegger die voorheen vooral veel via Fundcoach had belegd. 'Nu heb ik wat meer spreiding', zegt hij tijdens de lunch. Hij had getwijfeld of hij zou komen. 'Ik ben om kwart over acht weggegaan, dus dat viel mee. Je hoopt toch op die paar tips. Dat geeft de doorslag om te gaan.'

Hij zegt dit nog voordat Vetter heeft gesproken. Wel blijkt Clemens een vooruitziende blik te hebben. 'Ze zullen nooit tegen hun eigen winkelnering in adviseren. Ze zullen nooit zeggen: ga nu maar weg.' Er volgt een korte pauze. 'Terwijl dat soms wel het beste zou zijn.'■

Crisis de baas

Het congres 'Blijf de kredietcrisis de baas' is in eerste instantie eenmalig, zegt medeorganisator Kapé Breukelaar. 'Vanuit de praktijk kregen we veel vragen. Daarom hebben we besloten dit op te zetten. Of er een vervolg komt, weet ik niet. Dat moeten we eerst evalueren', aldus de financieel planner.

Drie sprekers behandelden de invloed van de kredietcrisis op het pensioen, de hypotheek en beleggingen. Ze gaven tips, vertelden waar de pijnpunten en problemen lagen en kwamen met een slotadvies. 'De orkaan lijkt over, maar het blijft de komende jaren hard waaien met geregeld een onweersbui', aldus Kapé Breukelaar, die sprak over de oudedagsvoorziening.

De drie waren ieder een uur aan het woord. Daarna werd er ingegaan op tien vragen van aanwezigen. Dat was een selectie van vooraf ingezonden vragen. Zo werd er gesproken over de fiscalisering van de AOW, signalen voor inflatie en deflatie en over Fortis Obam, dat goed werd gewaardeerd maar niettemin slechter presteerde dan vergelijkbare fondsen.

Het congres eindigde met dertig tips. Tip tien is een uitspraak van Warren Buffett. 'Wanneer iedereen hebberig wordt, dan word ik angstig. En wanneer iedereen angstig wordt, dan word ik hebberig.'

Verdere tips gaan over de mogelijke verschuiving van de pensioenleeftijd, de noodzaak van voldoende liquiditeit en het beleggingsbeleid. Tip 20: 'Aangeschoven bij Harry Mens: Palm Invest, TRE en Easy Life. Driemaal is scheepsrecht?' Tip 25 is veel praktischer. 'Raak niet in paniek als uw huis minder waard wordt als u toch niet van plan was te gaan verhuizen.'

pagina 25, 06-06-2009 © Het Financieele Dagblad Bijlage